

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A gentry marad.

Valaki, a ki Revisor álnév alá bujt, a felirt czimmel ily brosurát adott ki, mely némi feltűnést keltett, mint egy obskurans elméletnek egy elég ügyes védelme. A szerző, — ne kutasuk, illetékesen-e vagy illetéktelenül, — a gentry képviselőjeül vallja magát s annak nevében hadat izen a demokraczia, a civilizáció nivelláló hatásának. »A gentry maradni fog«, — kiált fel, — »s a tuzott liberalizmus pusztító hatása ellen küzdeni fogunk praedikátumainkkal és nemzeti czime-reinkkel«. Így hangzik a hadüzenet.

Furcsa, mohos elmére mutató beszéd ez, egy századdal azután, hogy a francia forradalom törvénybe iktatta az emberi jogokat s az emberek egyenlőségét. A gentryt mint külön osztályt felfogni, mely, mert nemes, kiváltságokat élvez, s mert földje van, az állam különös támogatására tart számot, annyit jelent, mint visszaállítani kívánni a 48. előtti állapotokat, a földesurak és jobbágyak korszakát, melynek megdöntésére annak idején a nemzet legjobbjai sorakoztak. Semmi kifogásunk nekünk az ellen, ha azok a családok, melyek több-kevesebb joggal a gentryhez számítják magukat, tovább is fennmaradnak s az ősi vagyont még-ujjal is szaporítják, de semmikép sem bírjuk méltányolni azt a kivánságot, hogy a gentry, a nemesség, mint külön osztály fennmaradjon, a gazdasági érdekek nagy harcában mindenféle agrártörvények pajzsa által védelmezve az iparosok, kereskedők és a szellem munkásai rovására. Nem igazolja ezt sem általános emberi, de még speciális magyar nemzeti érdeksem.

Nem vitatkozunk azon, hogy a gentry minő érdemeket szerzett a haza szolgálatában. Tehette, tennie kellett, hisz századokon keresztül ő képezte a nemzetet, az a 150,000 nemes, a ki az ország többi lakosságának lehetett atyja, de volt zsarnoka, elnyomója is. Ma, ama nagy szociális és politikai átalakulás után, melyet az 1848-iki nagy és szabadszellemeű törvényhozási alkotások indítottak meg, a nemzethez tartozóság, a nemzeti feladatok teljesítésének jogai és kötelessége nincs többé a kutyabőrhez kötve. A nemzetnek ma már 15 millió tagja van, kik nem születésük vagy felekezetük véletlene, hanem foglalkozásuk, miveltségük s egyéb tisztán egyéni sajátosságaik szerint különböznek egymástól. Osztályról, osztály-érdekről beszélni, ma már anachronizmus, legalább oly értelemben, mint a hogy azt Revisor teszi, ki a társadalmi csoportok határvonalait születési felekezeti szempontok szerint akarja megállapítani. Gentry, mint kaszt, mint a nemesség egysége, többé nem létezik; az szerencsésen elszenderült a civilizációban, s a

kik, mint Revisor, czimereit és praedikátumait mozgatják, egyszerűen halottat galvanizálnak. Ez a halott, mely ma gentry név alatt kísért, ugyanazonos a hatvanas évek firtlijével, s hogy ma nem oly általánosan nevetséges alakképen jelenik meg, csak onnan van, mert már jobben meg van halva, s éppen ezért nem oly eleven fintorokkal mulattatja szemlélőit.

Ezzel hát tisztában vagyunk. A szabadelvűség, a józan demokraczia barátainak nincs mit félniök; a nemesség meghalt s a halottak nem szoktak feltámadni. S hogy ez így van, az nem veszteség speciálisan magyar nemzeti szempontból sem. Szívesen megengedjük, hogy a leggyökeresebb magyarság a hajdani gentry ivadéka. De hát hisz azzal, hogy vége a kasztnak, nincs vége az egyéneknek, sem azok magyarságának. Ők csak egy kiváltságos osztály tagjai szüntek meg lenni, de azért polgárai maradtak a hazának. S ha most e jogban mások is, az ország összes lakosai osztoznak velök, az nem csökkentette sem jogaikat, sem kötelességeiket a haza iránt. A nemzeti feladatok teljesítésében ugyanugy tényezők maradnak, mint voltak régen; a különbség mindössze az, hogy e feladatok munkáját most nem 150 ezer, de 15 millió ember végzi. Már pedig végzi, akármit mond is Revisor ur. A nemzeti kultúra s a nemzeti vagyonosodás emelkedik, a magyar nyelv hódít, a magyar állameszme szilárd gyökereket ver az elmékben és szivekben. Hogy ez a nagy munka teljességre jusson, hogy ama nagy célok, melyekre minden hazaszerető ember törekszik, beteljenek: szükség van az összes nemzetre, a polgároknak olyan egyetemére, melyet privilégiumok nem hagogatnak darabokra, s melyből nem zárhatni ki senkit, a ki a munkából — s ennek fejében természetesen a polgári jogokból is, — részt kíván magának.

Nem zárhatni ki, — akárhogyan haragszik is érte Revisor ur, — a zsidókat sem. Ők is ott akarnak lenni s már is nagy számban vannak ott, a hol a magyar kultúra, a magyar nemzetiség, a magyar állam erősítéseért, fejlesztéseért folyik a küzdelem, ők is rajta vannak, hogy a magyar hazafiban megszűnjék a zsidó és a keresztény különbsége, s az olyan szemfényvesztő szellemidézések, a minőket Revisor és társai produkálnak, nem fogják ettől elriasztani. Még a zsidókra szórt szitkaiért sem haraguszna meg, mert szánalmasok azok nagyon. Mi sem fogunk ezekkel foglalkozni, mert a monomaniák nem a hírlapi diszkusszió, hanem az elmeegógyászat kérdései körébe tartoznak.

Censor és Revisor.

Mikor az antiszemitizmus ellen egyedül a jog fegyverével folytatandó küzdelmet fölvevük, biztatott a remény, hogy a fanatizmus és gyűlölet ellen való harcban szövetségünk lesz az igazság, a hazafiság, a józan ész révén mindenki, ki igényt tart arra a jelzésre, hogy gondolkodni tud, és így különös segítséget várhattunk azoktól az osztályoktól, melyeket kiválólag ékesít az intelligencia. Hisz ez a remény oly egyszerű, oly természetesen látszott, hogy bárki is hajlandó volt nem is reménynek, hanem bizonyosan bekövetkező valóságnak tekinteni azt. És ez még sem valóság, hanem még reménynek is olyan, hogy néha-néha megjelenik futólag a lehetősége annak, hogy e remény is csalóka lesz. Csak futólag jelentkeznek e symptomák és maradandó nyomot nem hagyhatnak maguk után, és így nincs okunk az igaz, az emberiségre nézve okvetlen szükséges magasztos ügy diadala felől kétségeskedni. De az időket e symptomák nagyon jellemzik és így meg kell róluk emlékeznünk.

Társadalmi viszonyainkat tette Censor egy röpiratban meditáció tárgyává, és e röpiratra válaszszerűen kívánt szolgálni a Revisor álneve alá bujt harczosa a — magyar gentrynek! És a lovagi harczra szálló Revisor okoskodása abban kulminál, hogy nagy veszedelem az a hazára, a társadalomra, ha a magyar földbirtok uj, idegen kezre kerül, mert ez az idegen kéz zsidó kéz.

Tehát idegen a zsidó!

Az a bizonyos pondus specificum, a mit Jókai az »Uj földesur«-ban oly megkapólag jellemez, mint tisztán a magyar föld sajátságát, az a hant, mely az embernek oly drága halottjait takarja és a hátramaradtnak a szivét oly elválaszthatlanul leköti,

mondjuk, hogy ez egyszerűen költői fantázia, a mit a közönséges élet gyakorlati követelményei közt tényezőül el nem fogadhatunk, és így csak praktikus oldalról kell szemé közé néznünk annak a vádnak hogy igaz-e, hogy a zsidó a magyar földön idegen! És be kell ismernünk, hogy csakugyan idegen. Idegene nem e hazának, nem a társadalomnak, hanem idegen azoknak, kik fölemelik a vádat, de a kik csak azon igyekeznek, hogy e vád megszünése elé minél több akadály gördüljön. Mert mit mutat az élet?

A középkori sötét, embertelen nézetek alatt álló törvényhozás és társadalom hosszú századokon keresztül elzárt a zsidó elől minden megélhetési módot, csak egyetlen egyet hagyva számára nyitva, a kereskedelmet. És midőn azok a sötét, nehéz felhők oszlani kezdtek, midőn a felvilágosodottság, a korszellem végre mindinkább elhitette az emberrel, hogy a zsidó is ember, és követelte számára az emberi jogokat, azok, kik e jogokat megadni nem akarták, de csak is ezek, vádat alkottak ebből az egy, de éppen ő általuk kényszerített körülményből: a zsidó n e m a k a r semmi mást tenni, mint kereskedni. Tehát először kényszeríteni, hogy mást ne tehessen, azután vádként felállítani, hogy mást nem akar!

De a jogot, az igazságot megölni nem lehet. Ezeknek győzedelmeskedni kell, és ma már a zsidó előtt is nyitva van minden út, minden mód, hogy létét, az egyéni és nemzeti létét fenntarthassa. A jog diadala még sem némitja el a rosszakaratot és a tudatlanságot, mert most meg már azt kiáltja: tola-kodó a zsidó, és veszedelmet lát, segélyért kiált, mert a munkát, az ahhoz való kedvet nemcsak a kereskedelemben, hanem másutt is, mindenütt érvényesíti. Ha a zsidó kereskedik, akkor önző, ha fáradtsággal szerzett vagyonát nem pusztán pénzzé téve

TÁRCZA.

Tollhegygyel.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

A közgazdasági kérdések megvitatása még mindig dominálja a t. ház discussióit. Nem is hittem volna, hogy oly sok jeles nemzetgazdája van a háznak; annyi a recipe, annyi a szemrehányás, hogy mindenkinek kijut belőlük, legtöbb persze a zsidóknak. Hiszen ők okozták a válságos helyzetet. Csakhogy lenyomhassák a gabna árát, inkább ők maguk nem exportálnak; csakhogy a keresztény birtokos terményeinek ne legyen jó ára, inkább az »uj földesur« is elpocsékolja a termését. S ki tudja, hogy nem játszanak-e Bismarckkal is egy takaró alatt, a miért hogy ez fel meri emelni a gabnavámokat?...

*

A helyzet épp oly kétségbeejtő, mint a felette való discussió. Az a szerencse, hogy az utóbbiban a javulás jelei néha még is csak mutatkoznak — egy-egy jó ötletben. S az ötlet annál jobb, minél önkénytelenebb.

*

Avagy elnyomhatjuk-e mosolyunkat a legválságosabb helyzet daczára, ha az antiszemiták ősz »tudósa« biztosítja a házat, hogy »a zsidók éjjel-nappal azon törik a fejüket, hogyan kelljen a kincstárt megcsalni«, s nem kell-e zajos derűtségre fakadnunk, ha concret csálási esetek bizonyításaként a veterán tanár arra hivatko-

zik, hogy »ezek a csalások mind az ő kezén mentek keresztül«? Honny soít, qui mal y pense!

*

Vagy ha Zimándy meg éppen öt ujján számlálja el az ókor hét bölcseit s rosz néven veszi Fenyvessynek, midőn azt imputálja neki, hogy ő szereti a középkor mulatságos könyveit forgatni, pedig saját előadásából tudjuk, hogy »nemcsak olvasta, de tanulmányozva olvasta« azokat a középkori zsidó könyveket, a melyekben, — állítólag, — a rituális gyilkosság technikája elejétől végéig részletesen le van írva?

*

Furcsa dolog történt a héten, de nem merném érte a felelősséget elvállalni, hogy csakugyan megtörtént-e? Hátha nem történt?

Egy zsidó képviselő héber betűvel nyomtatott ujságot kapott a házba küldve; nem tudván elolvasni a lapot, — a mi egyébiránt elég szégyen, — egy barátja azt a tanácsot adta neki, hogy vagy Wahrmannt, vagy Zimándyt kérje fel tolmácsul, mert ezek a t. ház legnagyobb héber írástudói. Wahrmann éppen Rácz Gézával lévén elfoglalva, Zimándy készségesen elvállalta a tolmács tisztét s mindössze csak azt kötötte ki magának, hogy előbb ír — Rohlingnak.

*

„A gentry marad“. Ez a czime „Revisor“-nak egy a héten megjelent röpiratának. Felelet akar lenni »Censor«-nak vagy »Timoleon«-nak.

Ha joga volt gróf Apponyinak a kormánypártot fe-

szekrényébe zárja el, ha elfordul a pénznek külön utján való értékesítésétől, mert akkor uzsorás a neve és hódolva a tudomány, a nemzetgazdaság és önfentartás elveinek vagyonát földbirtokba fekteti, akkor meg egyszerre a haza van veszedelemben, mert idegen kézen van az ősi birtok, oly kézen, mely nem áldoz a hazáért, mely ha vész fenyegetné a hont, annak segélyére nem sietne, nem tudna sietni.

Idegenek vagyunk. De csak ő nekik, Revisor és társai uraknak, azoknak, kik követelik, hogy a zsidók vegyenek részt a nemzeti élet minden mozzanatában, és mikor kivánságuk szerint is részt vesznek, akkor a hazát látják veszélyeztetve a részvétel által. Idegenek vagyunk azoknak, kik kívánják, hogy nyelv és szokások tekintetében olvadjunk be egészen a magyarságba, és midőn a zsidók maguk ezen igyekeznek, midőn a zsidók gyermekeiket egészen, nyelvre nézve is teljesen magyarnak nevelik, akkor tüzet kiáltanak, hogy a zsidó praepotencia megöli, tönkretesz a nemzetet. Idegenek vagyunk — nekik, de nincs egyéb megjegyzésünk számukra, hogy vajha igyekeznének ők is úgy teljesíteni kötelességüket az állam, a haza irányában, mint ezt azok az idegenek kikélték, és akkor nem fog arra sor kerülni, hogy a világ összehasonlítást tehessen veszély idején, melyeknek áldozatkészsége nagyobb, melyeknek tevékenysége hasznosabb a hazára, a zsidóké-e vagy Revisor és a hozzá hasonlóké. Mi, az idegenek, nem akarjuk kimutatni azt, hogy ez a legujabb nyilatkozatuk is mennyiben hasonlít az elfogult rosszakarathoz, mert ezzel mást is ki találnánk mutatni, azt, hogy ha hazafiakról, a hon iránti kötelességeit teljesítő hazafiakról van szó, ezek nem a Revisortáborában találhatók. *Dr. G.*

lelőssé tenni azért, a mit Timoleon-Censor mondott, tán épp oly joggal felelőssé tehetnök a mérsékelt ellenzékét — Revisorért; mert ők Revisornak első parlamenti felépéséhez csak úgy tapsoltak, mint mi Timoleonnak.

*

Mi közünk Revisorhoz? fogja a nyájas olvasó kérdezni.

Igen sok a közünk, mert Revisor a »maradó« gentryt szembe állítja »az új földesurakkal«, s oly tizenhárompróbas antiszemitizmust hirdet, hogy akár Istóczynak is becsületére válnék.

A t. házban az — agrárizmus fügefalevelével lép ki a küzdőterre, a sajtóban — a nélkül.

*

Tapsoltak is a kigyósi apátnak, mikor ez kijelenté, hogy ő ugyan nem antiszemita, de azért a kormánynak még is feladata megakadályozni, hogy a föld zsidó kézre jusson.

Meg is mondta a nyitját: „Megyei bankokat kell alapítani biztos emberekkel“, s szent atyánk a gründolásnak oly nagy mesteréül bizonyult, mint akár John Law, ki — az antiszemiták kegyes engedelmeivel, — történetesen nem volt zsidó.

Szilágyi ugyan közbekiáltta, hogy a bank pénzét el fogják lopni, s ezzel bizonyára nem a zsidókra akart célozni, mert hiszen ezek az apát ur bankjainál úgy se kapnának állomást.

Ha mást nem is ért el az apát ur finánczterveivel, azt mindenesetre elérte, hogy a t. házra széles de-

Tanárok akciója.

Harmincz vagy negyven zsidófelekezeti tanár gyűlt össze a lefolyt napokban bizalmas értekezletre. A tanácskozás élénk volt, sokat és okosat beszéltek, mert a jelen voltak egytől egyig művelt, komoly férfiak voltak. Arról folyt a beszéd, hogy a zsidók társadalmi helyzetével szemben, mit tegyen a zsidófelekezeti tanár, a ki talán legkinosabban érzi a mai áramlat nyomasztó voltát?

Mint említém sokáig tanácskoztak e kérdés felett, és az eredmény az lett, hogy a közelebbi teendők megállapítása céljából egy szűkebb körű bizottságot küldtek ki.

Ez helyes. Nem kell elhamarkodni a dolgot. Hadd dolgozza ki ez a bizottság a programmpontokat és aztán hadd szóljanak hozzá a többiek.

Szükséges volna-e ezekhez a tanácskozásokhoz nem tanárokat is vonni, azt szerény véleményem szerint még csak indokolni sem kell. Vannak zsidó írók és országgyűlési képviselők, kik közül többen szívesen ragadnák meg az alkalmat egy oly mozgalom kezdeményezésére, mely a magyar zsidóságnak mindazokat a jogokat volna hivatva kivívni, melyeket a többi felekezetek már rég élveznek, és a melyek nélkül mi, — zsidók, — mindig czéltáblája maradunk azon szellem durva sértegetéseinek, mely a gyöngébbet szemeli ki bestialitásának kísérleti tárgyául.

Egyre azonban legyen szabad e helyütt figyelmeztetni a tanár urakat. Arra tudniillik, hogy az irodákkal semminemű érintkezésbe ne tegyék magukat. Vesztett ügy, ha ez irodák is beleavatkoznak. Távolság kell tartani őket, ignorálni. S ha tolaikodva bekopogtatnának és különféle ürügyek alatt közreműködésüket felajánlanák, vissza kell utasítani e mefisztókat, mert a mibe eddig ők beártották magukat, az nemcsak hogy szégyenletes fiascoval végződött, de a zsidó magyarok kompromittálását is eredményezte.

rült jó hangulatot hozott, — párt- és valláskülönbség nélkül.

*

S mégis mily különbség van tisztelendő Göndöcs Benedek ur és egy másik tisztelendő ur, Komlóssy Ferencz között!

Nem beszélék a testi súlyról, habár egy Göndöcs Benedek felér hat Komlóssyval, de más tekintetekben.

Az előbbi »egyszerű napszámosa az országnak«, kinek magyar jószívűsége és jóízű magyaros beszédmodora és világnézete derült hatással kell hogy legyen minden hallgatóra; az utóbbi tót-diákos panaszos tenorja azt a vélelmet kelti benned, hogy kolduló barát szavát hallod, pedig ha jól figyelnek beszédjére, — a mit ugyan nem kívánhatok senkitől, — azt lehet észre venni, hogy az antiszemita politikus fanatizmusa szól belőle, mely még a miniszternek is megmondja véleményét. Csakhogy a miniszter nem igen hallgat rá, amiről — Komlóssy nem tehet. Ő határozottan perhorreszkálja, hogy Trefort iskolát állit Tapolcsányban, ha a miniszter mégis teszi, ám lássa a miniszter!

*

A hét eseménye a cultus-budget tárgyalása s Zimándy urnak szereplése: vagyis a híres találkozás Philippinél, mely falusi komédiások módjára, már jó eleve ki volt dobolva a nagyérdemű közönség előtt.

Denique csak megjött a leszámolás nagy napja.

No de ennek illendő leírását már más alkalomra kell hagynom.

Ne higgyenek az irodák édes szavainak és ne féljenek fondorlataitól.

Édes szavakat hangoztatnak, hogy önök nekik adják át a vezérlő fonalat, és midőn ez kezökben lesz, jót nevetnek, hogy úgy felültek nekik és — ad akta teszik a dolgot.

De fenyegetéseik által se engedjék magukat megtántorítani.

Az izr. közp. iroda, — mert talán csak erről lehet itt szó, — akárhogy henczeg, nem kell félni tőle. Csak néhány kerületi elnökkel hitetheti el, hogy ő a magyar zsidóság »gondviselése«, de azok, kiknek alkalmuk volt látni és tapasztalni, mily ügyetlen és oktalan ez az iroda, az tudni fogja, hogy nemcsak tehetetlen, de gyűlölt is mindenütt. Még Trefort miniszter is többször elég elmésen fejezte ki azt az őszinte meggyőződését, hogy az izr. közp. iroda egy — „szükségtelen rossz“. És hogy mennyire őszinte Trefort ur ezen tréfája, bizonyítja az, hogy az irodát, — mint szükségtelen rosszat — föntartja. Könnyű neki, a ki, miként tudjuk, antiszemita cikkeket irt és antiszemita beszédeket tartott, és most is prozelita-csinálással tölti el szabad óráit. De miként vélekedjék az izr. közp. iroda felől, a ki a magyar zsidók érdekeit szíven hordja, és fájdalommal tapasztalja, hogy mennyire tiporják és zaklatják folytonosan?

M. L.

Zsidó kézművesek és napszámosok.

Azzal a váddal szemben, hogy a zsidók a nehezebb munkát kerülve, csupán házalással és kereskedéssel foglalkoznak, álljon itt Kis A. urnak az »Öst. Wochenschrift«-ban irt tudósítása az oroszországi zsidó kézművesek és napszámosokról. A cikk ez utóbbiakról a következőket jegyzi meg:

Alkalmam volt Vlnában, Minskben, Charkovban, Woronesben, Jaroslawban, Varsóban, Berdiczemben és Bealisticban tartózkodásom alatt az ottani lakosokat figyelemmel kíséreni. Mindenütt a zsidók vannak többségben, kik a lakosság zömét képezik. Ott élnek és laknak ők, mint nép, gheftóban elkülönítve. A többi európai zsidók e hitrokonokat végtelenül megvetik, pedig minden indok nélkül. Az orosz zsidók nem olyan megvetendők, mint a milyeneknek nálunk gondolják. Rossz híreket csak azon orosz zsidó koldusok terjesztik, kik országainkban barangolnak.

A többi országok zsidói az őket környező nemzettekbe olvadtak. A francia-, német-, olasz-, angol és magyar zsidók első sorban francziák, németek, olaszok, angolok és magyarok.

Az orosz zsidók ellenben első sorban zsidók. Nem asszimilálódhattak szomszédaikhoz főleg azért, mert azon helyeken, a hol laknak, ők (a zsidók) képezik a lakosság többségét, de másrészt, mert az orosz nép műveletlen és barbár, és az erkölcstelenség fertőjében fetreng.

Ignatieffnek igaza volt, midőn annak idején azt állította, hogy husz év óta hiába fáradozott a kermány különféle rendszabályok által a zsidókat egybeolvasztani a többi lakosokkal. Igaz, mert a tiszta erkölcsű zsidó lehetetlen, hogy asszimilálódjék oly néphez, mely erkölcstelen, romlott és műveletlen. Bizony ilyen körülmények közt, — mondá a gróf, — nem csoda, ha az itteni viszonyokhoz képest intelligens és mérsékletes zsidó az orosz mindenben fölülmulja és „exploitálja“.

Az orosz zsidó többnyire »mától holnapra« él és csak legmérsékletesebb életmódjának, nélkülözésekhez szokott természetének, ernyedetlen szorgalmának és tartózkodásának köszönheti, hogy magát fenntarthatja.

Ott minden zsidónak dolgozni kell, a férjnek, a nőnek, a gyermeknek, hogy a családot fenntarthatassák. Ti-

zenkét éves korában az orosz zsidó gyermek már munkához áll és gyakran igen megerőltető teendőket végez. A fentérintett városok nyilvános utczáiban mindenütt zsidókra akad az ember. Zsidó utca-tisztítók, kövezők, kőművesek, hordárok, napszámosok, kocsisok, szolgák és bérkocsisok. Az asszonyok pedig elárusítónők, kofák és bevásárlónők. Ezek eszközlik a keresztények számára a bevásárlásokat és szállítják házaikhoz a szükséges élelmiszereket.

Orosz városokban tudvalevőleg sokat építenek. Ez építkezéseknél többnyire zsidók vannak alkalmazva, részint mint kőművesek, részint pedig mint közönséges napszámosok. De a kárpitos, üveges, asztalos munkákat is többnyire ők látják el.

Különös fényűzést és izlést fejtenek ki a házak külső felszerelésében. Sehol sem lehet annyi czifra feliratot és czímtáblát látni, mint az orosz zsidó városokban.

Minden utczában vannak zsidó csizmadiák, zsidó szabók, szijgyártók, enyvfőzők, kalaposok, mészárosok, ékszerészek, óráskók stb. A templomtornyok reparálását szintén zsidó mesteremberek végzik. De sőt a keresztény templomok belsejében szükséges asztalos és egyéb munkákat is a zsidó látja el, szóval: a zsidó a házi ipar minden ágát üzi és azonfelül egyéb házi munkák ellátására, mint például favágás, teher- és vízfordásra is őt alkalmazták.

De a gyárnak tulajdonosai is zsidók. A gyárakban szintén majdnem kizárólag zsidó munkásokat lehet találni. Minden foglalkozás itt, úgy látszik, annyira zsidók kezében van, hogy midőn egy keresztény orosz gavallértól, a ki antiszemita létere zsidó kocsi tart és zsidó kasznárt alkalmazott, azt kérdeztem, hogy ez az ő antiszemita nézeteivel miképp egyeztethető össze, röviden azt válaszolta, hogy ő zsidót, bár idegen elem, még is alkalmaz, mert orosz nem talál, ki olyan komoly, mértékletes, okos és józan volna, hogy bizalmas állomásokat jól betölteni tudna.

Vilna városának körülbelül 130,000 lakosa van. Ezek közt 95,000 zsidó, és köztük 70,000 kézműves, napszámos és gyármunkás. A napszámos átlagos napi keresménye 50—75 kopek, és midőn ezzel szemben az ottani zsidóság viszonyait szemléljük és látjuk, mily rend, mily elégedettség uralkodik, csak akkor győződünk meg igazán arról a nagyszerű hatásról, mit a mérsékletes élet az emberre gyakorolni képes.

Jótekonyság.

Mikor jótekonyságról van szó, első sorban a zsidókat kell felemlíteni, mint a kiket e téren eddig egy nép sem tudott felülmulni.

A zsidók jótekonyságát vizsgálat alá vévén, ki kell emelni, hogy a tapasztalás azt igazolja, hogy a zsidók szegény rokonaik, a saját egyházközségbeli és általában a saját hitfelekezeti szegények részére rendszerint sokkal nagyobb mérvben adakoznak, mint azt hasonló körülmények között nem zsidók teszik. Ennek okát a következőkben találom: a zsidók általában véve testileg gyöngébb fajt képeznek; a testi munkát a folytonos üldözés következtében meg nem szokhatták, de alka om hiányból nem is gyakorolhatták, a kereskedői téren pedig sokan, részint a viszonyoknál fogva, a mennyiben ezen téren is a számfellettség észlelhető, részint pedig, mivel nem értik a kereskedelmi gyakorlati elveket, tönkre mennek; ezen körülmények eredményezik, hogy a zsidók között aránytalanul több a szegény, mint a keresztények között. Ezen bajt növeszti még azon körülmény is, hogy a zsidó a külvilágban tapasztalt megvetés, lenézés és hidegség ellen a családi élet körén belül keres menedéket, s ennél fogva sokkal élénkebb nála a házasságra való hajlam, mint másoknál. S e tekintetben gyakran annyira megy, hogy minden biztosított megélhetési alap nélkül is házasságot köt, a mi gyakran azon eredménynyel szokott járni, hogy egy szegény helyett egy egész család kelet-

kezik, a mennyiben feltehető, hogy a két házaspár közül legalább egyik, ha családot nem alkot, — magát fenntarthatta volna.

E mellett a zsidók közötti jótékonyágnak hathatós emelését azzal is indokolhatni, hogy a zsidók oly kisebbséget képeztek, a mely a keresztények részéről mindig lenézésben részesült; a polgári jogokból legnagyobb részben kizárva, életfentartásukért gondokkal megküzdeni voltak kénytelenek; e szerint igen természetes, hogy a zsidóknál, mint hátrányokban szenvedő kisebbségnél nemcsak az összetartás, hanem az egymás iránti közérzés, különösen pedig a szegényeik iránti jótékonyág nagyobb mérvben fejlődött ki, mint minden más hitfelekezetenél. — Még különös figyelmet érdemel azon indok is, hogy a zsidó vallásban az egyenlőség és testvériség sokkal határozottabban van felvéve, mint minden más vallásban, — és így nem csodálkozhatni azon, hogy a zsidók hitfelekezeti jótékonyága felülmulja a többi hitfelekezetekét.

De a zsidóság érdeke, nehogy munkakerülés támogatásával vádoltassék, — határozottan kívánja, hogy csak oly szegény zsidók részesíttessenek a jótékonyágban, kik munkára egyáltalában nem képesek, vagy ha munkaképesek, a kellő óvatossággal csak addig, míg munkát kapnak.

Általában véve állithatni, hogy a szegényügy hitfelekezeti szempontból a zsidóknál sokkal nagyobb mérvben ápoltatik, mint minden más hitfelekezetenél; úgy látjuk, hogy minden nagyobb városban, a hol számosabb zsidó lakik, a zsidó hitközség maga, a szent egyet és még más egyetek is a szegényügygel foglalkoznak; minden nagyobb hitközségnek külön kórháza van; tagadhatatlan tehát, hogy a szegény- és betegápolási ügy a zsidóknál kiváló gondozásban részesül.

És e jótékonyág többnyire más felekezeti tagjaira is kihat. A zsidó jótékonyágot legjobban jellemzi a felekezetenélkülisége, vagyis az a törekvés, mindenütt segíteni, a hol nyomor van.

Czélszerűnek tartom még az »Alliance Israélite Universelle«-t, mint egyetemet is röviden megemlíteni, és pedig azért, mivel ezen egyetetről nálunk igen ferde felfogások léteznek. Igen sok oldalról azon nézetet hallottam, mintha ezen egyetel főcélja volna, a zsidóság terjesztését, hatalmát előmozdítani, ezen törekvésnek központja pedig Páris lenne. Már pedig ezen egyetelnél csak az a célja, hogy ott, hol az egyenjogúság legalsóbb foka sincsen még a zsidókra kiterjesztve, annak nagy hátrányai a lehetőségig enyhíttessenek és a zsidóknak az emberek sorába való felvétele előmozdittassék. Ezen egyetel működése tehát leginkább csak Törökország, Bulgária, Szerbia, Oroszország és Romániára szorítkozik; kisebb mérvben Ázsia és Afrika némely részeire is kiterjed; pénzübeli áldozatok másra nem fordítanak, mint tisztán nevelési és oktatási, különösen pedig ipartanítási célokra; a szegények különbeni támogatása a legritkább kivételek közé tartozik, a mennyiben az egyetel erre vonatkozó alapfelett nem rendelkezik. Ezen egyetel nem foglalkozik a zsidók vallási, hanem tisztán csak emberiségi, művelődési érdekével. Az európai civilizáltabb államokban az »Alliance« semmiféle tekintetben nem működik és nálunk Magyarországon is a zsidók ezen egyetetről csak annyiban tudnak, a mennyiben itt is vannak az egyetelnél tagjai, kik évenként 3 frt tagsági díjjal hozzájárulnak.

Ha a jótékonyág iránti viszonyosságot keresztények és zsidók között vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy aránylag több zsidó gyakorolja a jótékonyágot több keresztény koldus irányában, mint fordítva keresztények a zsidó koldusok irányában; de ez igen természetes, mert eltekintve attól, hogy a jótékonyági ösztön a zsidóknál a sentiek iolytán jobban ki van fejlődve, méltánytalan is lenne azt kívánni, hogy kevesebb koldussal bíró nagy többség, az aránytalanul több koldussal bíró kisebbség szegényeinek eltartásához hozzájáruljon; ebből folyólag tapasztalhatni is, hogy a zsidó koldus ritkán keresi fel a keresztényeket, míg ellenben a keresztény koldus rendszerint a zsidók jótékonyágát is igénybe veszi.

Ezzel azonban korántsem akarjuk kétségbe vonni a keresztényeknek emberbaráti érzelmeit és szívjóóságát. Én ugyanis azt hiszem, hogy az emberek természetből fogva átlagosan véve egyformák; a zsidók nagyobb mérvű jótékonyágát pedig csakis a fent is felhozott embertermészeti törvényekre vezethető vissza.

A zsidók igen jól fognak eljárni, ha ezen drágakö-

vet, mint eddig, úgy jövőben is különös ápolásban részesítendik; és ha ezen drágakövet még a fővénytől is megtisztítják és egy kicsit meg is csiszolják, akkor egy oly messzesugárzó gyémántnak fognak örvendhetni, a melynek fénye mindenüvé hat és soha sem mulik.

E I.

HIREK.

— **Egyesítési törekvések.** Lapunk fennállása óta szakadatlanul hangsúlyozzuk, hogy a magyar zsidók kebelében létező orthodox és neolog különcködések mennyire károsak, és hogy milyen nagy szükség forog fenn ezen eltérő nézetek kiegyenlítésére, legjobban bizonyítja az a tény, hogy Németországban (Heidelberg városában) immár alakult is egy olyan egyet, mely többek közt a neolog és orthodox zsidók egyesítése körül fáradozik. Németországban ez a munka nem fog oly nehézségekbe ütközni, mint nálunk, a hol az orthodox hitrokonokat a neologoktól külön-külön irodák választják el, mely irodáknak egyik vitális érdeke abban rejlik, hogy ezen különbséget állandósítsák. A magyar zsidóság, mely alapjában véve konzervatív, az üdvös és hasznos ujtásoktól nem fél, sőt a legorthodoxabb zsidók is nem egyszer szolgáltatnak bizonyítékot arra, hogy a kor haladó szellemével lépést tartani tudnak. De mit ér a magyar zsidóság eme diszpozíciója, ha a két iroda minden törekvést meghiusít, mely az egyesítést előmozdítaná? Ha valamely jóságos véletlen a magyar zsidóságot hirtelen megfosztaná a két iroda lidércnyomásától, akkor a neolog és orthodox közti különbség ép oly hirtelen megszűnnék, és nem kételkedünk, hogy felekezeti életünk oly lendületet venne, mint akár Francia-, Angol- vagy Olaszországban, a hol ilyenféle különbségek nem zavarják a zsidófelekezet békéjét.

— **Trefort ur a vallás és közoktatásiügyi budgetvitája alatt.** Trefort vallás- és közoktatásiügyi miniszter egész évben készül az ő tárczájának budgetvitájára. És ez előmunkálatok abban állanak, hogy ismervén a parlamenti pártoknak hangulatát, mindent elkövet, hogy e különféle hangulatoknak megfeleljen. Így történik, hogy a miniszter ur egyrészt a protestánsok, másrészt a katolikusoknak hizeleg, bókol, a zsidókat pedig üti, mert abban a feltevésben él, hogy ez mindenkinek tetszik, és aztán — nagy bátorság és valami különös virtus sem kell hozzá. E héten azonban a baptistákról is volt alkalma megemlékeznie és ezt is a régi praktika szerint intézte el: a gyöngét ütni, ha ellenkezik is a század szellemével. A „Budapesti Hírlap“ Trefort urnak a baptistákról mondott beszédét találó gúnynyal regisztrálva, következőképen nyilatkozik: A baptistákról volt szó a képviselőházban, s Trefort miniszter szépen elmagyarázta, hogy a kormány egyáltalában nem üldözi őket, csak éppen forma szerint, mint egyházat nem fogadja be. »Én az asztalosokat rendkívül tiszteltem, sőt a földmivelőket is, — szölt a miniszter, — de hogy ezek egyházakat alapítsanak és vezessenek, arra nem tartom őket képeseknek.« A ház nagy derűtséggel fogadta e nyilatkozatot, mert hiszen köztudomásu dolog, hogy a vallásalapítók nem igen léptek föl külső fénynyel, és úgy Ábrahám pátriárkha, mint Mózes irótársunk (és Jézus urunk), igen egyszerű emberek voltak, sőt Mahomed próféta még a földmivelő osztálybeliekénél is alábbvaló volt, mert nomádéletet élt, pásztorkodott, teológiát sohasem végzett, sem Jénában, sem Taskendben, de Szamárkándban sem; nincs is rá példa, hogy valaha dr. Mahomednek írta volna magát. S Trefort engedelmeivel legyen mondva, azért még is alapított olyan vallást, mely egyidőben az Ebrótól a Gangesig terjedt. Tudunk ellenben esetet, — s ez az főkép, a mit elmondani akarunk, — melyben egy új val-

lásalapítás szörnyüségcsütörtököt mondott, bárha egy tudós rabbinus állott is az élén, s a háta mögött egy igen magas állású egyéniség. Gyöngébbek kedvéért meg-sugjuk, hogy a tudós rabbinust az újpesti végtelen por-tenger ringatta mélységes kontemplációkra, s ugyanattól szánta is rá magát, hogy föl hagy a rabbinuskodással, s beáll profétának. Tervét közölte azzal az igen magas állású urral, s az rendkívül szerencsés gondolatnak mondta a zsidó vallás reformálását. Támogatást ígért, pénzsegélyt adott, és püspöksüveget helyezett kilátásba. Titokban magának szemelt ki valami magas rangot az új hierar-khiában, s azt is megfontolta, hogy mennyi dicsőség származnék abból, ha az új vallás megalakulna. De hát nem alakult meg, a rabbinust kicsibe, hogy el nem döngették a reformálásra kiszemelt hívek. Így aztán a magas állású ur dicsősége is porba hullott. Mondják, hogy Trefort az-óta nagyon lenézi az olyan vallásalapítókat, a kik leg-alább is nem miniszterek. Hogy is ne, — mikor még mi-nisztereknek sem mindig sikerül.

— **A francia zsidók aranykönyve.** Ez a czime egy Párisban nemrég megjelent könyvnek, melyben fel van sorolva azon francia hitrokonok nevei, kik a köz-élet különféle pályáin működnek. E kimutatás szerint van: két szenator, három képviselőházi tag, négy országos főtanácsos, három a Páris városi képviselő-testületében, három a francia államtanácsban — köztük R a y n a l d Dávid miniszter, — továbbá három praefektus, hét alpraefektus, két főtitkár, két igaz-gató a tengerészeti miniszteriumban, egy igazgató a posta- és távirda-miniszteriumban, ezenfelül egy-egy igazgató a belügy-, földmivelés- és kereskedelmi minisz-teriumokban, egy főnök a közlekedési miniszteriumban, egy posta főigazgató, három főügyész, két törvény-széki elnök és tíz törvényszéki bíró. A katonaságnál van: öt tábornok, négy ezredes, kilencz alezred-es, hét intendáns, öt törzsorvos stb. Franciaország legelső két egyetemén nem kevesebb, mint 18 nyilv. rendes zsidó tanár működik. (Nálunk pedig a legjelebb tehetségű zsidó tanár is csak akkor lesz kinevezve a pi-ripócsi algimnázium helyettes tanárává, ha előbb vallást cserél. A szerk.) A többi egyetemeken 24 zsidó tanár van alkalmazva, A mi antiszemitaink, ha tanulni képesek volnának, ebből ugyancsak megtanulhatnák, hogy a zsi-dók ott, hol tehetségeiknek szabad fejlődést engednek, a legnagyobb eredményt képesek elérni. Végül csak azt említjük fel, hogy a francia hadsereg, mely tudva-levőleg egyike a leghazafiasabb és legjobb hadseregek-nek, öt zsidó tőbornokot foglal magában. Az antiszemi-ták közt eddig egy sem akad, ki hazafiság, bátorság, ész és jellembeli tehetség alapján ily kitűnő álláshoz jutott volna.

— **A csángó-pénzek sikkasztása.** Verhovay Gyula és bűntársainak csángó könyörödományokat sikkasztó ügye a kir. táblánál e héten került tárgyalás alá. Verho-vay tudvalevőleg a törvényszék vád alá helyezési határo-zata ellen fellebbezett abban a feltevésben, hogy a kir. tábla talán nem fogja szükségesnek találni az eljárást el-lene folytatni; de csalódott. A kir. tábla vizsgá-lat alá vevén az első bírósági határozatot, azt találta, hogy a bíróság helyes alapokból indult ki, midőn Ver-hovay Gyulát és társait sikkasztás miatt vád alá helyezte. A csángóbankár-szerkesztő értesülvén a felsőbbíróság ezen határozatáról, azt írta lapjába, hogy „ő minden erőből oda fog hatni, hogy a végtárgyalás minél előbb megtar-tassék“. Szép mondás, de nem igaz. Ha azt mondta volna, hogy az ellenkezőre fog törekedni, elhittük volna neki, mert azt jól tudja ő is, hogy csak addig ámithatja az olvasóit, míg turpisságának visszataszító meztelensége a törvényszék előtt leálcázva nem lesz.

— **Az alliance izr. univ.** Párisban székelő végre-hajtóbizottságnak több tagja a lefolyt napokban a Páris-ban tartózkodó F e r a u d morokkói miniszterhez for-dult, azzal a kérelemmel, hogy a t a n g e r i zsidókat merényletek és üldözések ellen oltalmazza. Feraud, a ki a küldöttséget szívélyesen fogadta, azzal az ígérettel bo-csátotta el, hogy Marokkóba visszatérte alkalmával intéz-kedni fog, s hogy a tangeri zsidókat az erőszakoskodások és üldözések ellen meg fogja védeni.

— **Haynald érsek urnak** múlt héten közzétett fő-pásztori körlevelére vonatkozólag a következő sorokat vesszük: Tekintetes szerkesztő ur! Nem lévén más fo-rum, hogy nyilatkozhassam, bátorkodom becses lapjának hasábjait e czélra igénybe venni, annál is inkább, mert erről tudva van, hogy a magyar zsidóság szellemének leghűbb tükre, és hogy legközvetlenebbül tolmácsolja a zsidó magyarok hangulatát. De térjünk a tárgyra. Hay-nald Lajos kalocsai érsek ő eminenciája a múlt héten közzétett főpásztori körlevelében a zsidókról megemlé-keztén, a következőkben nyilatkozik felőlük: »Igen, min-den józan papja a hazának lelkében meg van győződve, hogy a z s i d ó n e m z e t egyesei ellen ily módon in-tézett erőszakos támadásokat szorgosan és szentül kerülni kell«... Haynald Lajos kalocsai érsek urnak az antisze-mitizmusról odavetett megjegyzéseit az „Egyenlőség“ múlt heti számában már kommentálva találtam és nekem e kommentárhoz semmi hozzátenni valóm nincsen. De van igenis az érsek ur ő eminenciájának azon kifejezése el-len, mintha a zsidó külön »nemzet« volna, fontos ellen-vetésem. A zsidó vallásfelekezet, semmi egyéb. Faji vagy nemzetiségi jellegünkről csak azok szólnak, a kik szem-ben velünk szemrehányást tesznek nekünk, hogy nem magyarosodunk, és hogy »a nemzet testébe be nem olva-dunk«, de a kik hátunk megett mindent elkövetnek, hogy a zsidók magyarosodását és »a nemzet testébe olvadá-sát« lehetőleg megakadályozzák. Mi magyar zsidók az ér-sek ur felfogása ellenére érzelmeink és cselekedeteink ál-tal bizonyítjuk, hogy mi nem vagyunk külön nemzet, és hogy nem is akarunk külön nemzet lenni. M i z s i d ó m a g y a r o k v a g y u n k. Csak annyit akartam itt elmondani és egyuttal kérni az érsek ur ő eminenciá-ját, hogy ezt szives tudomásul vegye s ne sértegesse magyar nemzeti öntudatunkat, midőn arra semmi okot nem szolgáltatunk. F. F.

— **Wahrmann-Rácz-féle párbaj-ügy.** Wahrmann Richárd segédei e héten következő nyilatkozatot tettek közzé a lapokban: Mi alólirottak kijelentjük, hogy Wahr-mann Richárd ur nevében dr. Rácz Géza képviselő urtól a képviselőházban tartott beszéde miatt elégtételt kér-tünk, mire dr. Rácz Géza az elégtételadást oly föltéte-lekhez kötötte, melyek elfogadhatók nem voltak. Minek következtében felünk sértő levelet intézett fentnevezett urhoz, melynek tartalmáról és kézbesítéséről biztos tu-domásunk van. Miután kihívás nem történt s mi felünk nevében a levélben tartalmazott sértéseket fenntartottuk, az ügyet felünkre nézve befejezettnek tekintjük. Buda-pest, 1885. január 22-én. P r ó n a y Endre, V e r m e s Béla. Hasontartalmu nyilatkozat jelent meg W a h r m a n n E r n ő segédeitől is. — Több lapban azt olvas-tam, mintha engem ifj. Farkas János kihivott volna. En-nek ellenében a leghatározottabban kijelentem, hogy a nevezett urtól kihívást nem kaptam, mely kihívásra kü-lönben — mellékesen megjegyezve, — nem ismerem sem-minemű indokot. Különben is nem szoktam akármiféle kihívást visszautasítani vagy az elől csak ki is térni. Bu-dapest, 1885. január 22. W a h r m a n n Richárd.

— **A Nagyváradon** megjelenő »Szabadság« című napilapban olvassuk: Dr. Kohut Sándor nagyváradí fő-rabbi fennkölt szellemű és valóban monumentális egy-házi szónoklatot tartott a múlt napokban az istenitiszteleten

a sas-utcai izraelita templomban, középszámu általános hívek jelenlétében. Dr. Kohut, mint hitszónok, oly magas niveaun áll, hogy azok, a kik őt csak egyszer látták és hallották, akár az imaházban, akár más alkalommal beszédet tartani, lehetetlen, miszerint tőle az elismerés adóját megtagadják. Azon a napon a tudós rabbi különösen excellált. A gondviseléstől öröklött ritka természeti adományokat mély tudományával egyesítve, lélekemelően fejtegette, hogy a zsidó vallás, bár alapja megingathatatlan, igenis haladhat a korrall és fejlődésképes anélkül, hogy sarkalatos és tételes törvényeiből valamit feladni kényszerítették. Dr. Kohut kellő tapintattal, de a legjobb indulatnak erélyes kifejezésével róvja meg az orthodox és neolog hitközség közötti egyenetlenséget és kötelességéhez hiven, mint lelkipásztor híveit az egyetértésre inti. Dr. Kohut előadásában különösen kimagaslott, midőn a hitet a gondolkodó hívővel ritka bölcseséggel összeegyeztette. Nem mulaszthatjuk el, hogy meg ne említsük, miszerint dr. Kohut a magyar állameszmét számos kifejezésében hangoztatta, végül a vallási tolerancia érdekében meg kell említenünk, hogy keresztényeket minden istenitisztelet alatt látunk a zsidók soraiban. **E g y j e l e n v o l t k e r e s z t é n y.**

— **Vallásesere.** A bécsi prozelitákról következő kimutatás fekszik előttünk. E szerint 1868—1883 ig zsidó hitre tért 1276 egyén. Ezek között volt:

	férfi	nő		férfi	nő
Katholikus	260	577	Kathol. lett és újra zsidó	179	103
Evangelikus	25	44	Evang. " " "	24	22
Görög-egy.	1	1	Görög-egy. " " "	1	3
Felekezett nélk.	5	3	Felek. nélk. " " "	18	5

Prozelita volt összesen:

1868: 78	1872: 99	1876: 69	1880: 83
1869: 157	1873: 86	1877: 57	1881: 41
1870: 113	1874: 75	1878: 55	1882: 58
1871: 91	1875: 70	1879: 72	1883: 71

Kilépett a zsidóságból ez idő alatt összesen: 1331, és pedig férfi: 749, nő: 582; ezek között 5 házaspár. Korra nézve 14—62 évesek voltak. Állásra nézve: ügyvéd 5, orvos 10, tanár 3, tanító 2, tanuló 13, színész 3, tiszt 4, hivatalnok 2, kereskedő 13, könyvelő és segéd 30, kézműves 11, cseléd 4, magánzó 39. Évszerinti áttekintés:

1868: 2	1872: 55	1876: 68	1880: 122
1869: 11	1873: 66	1877: 66	1881: 169
1870: 29	1874: 52	1878: 96	1882: 181
1871: 47	1875: 65	1879: 94	1883: 208

1884-ben kitért 208 közt volt 40 magyar.

— **A luczai gyilkosság** perében, mint Bécsből írják, újabb fordulat állott be. Ritter Mózes és neje tudvalevőleg azzal vádoltattak, hogy ők egy Strochniczky nevű egyénnel egyetemben **M i n c h** Francziska cselédleányt rituálisan legyilkolták. A **r h o z o v i** esküdtszék, mely legelőször tárgyalta ez ügyet, elejtette ugyan a rituális gyilkosság nevetséges vádját, és a vádlottakat egyszerű gyilkosság miatt ítélte el. A vádlottak ez ítélet ellen fellebbeztek, minek folytán az ügy a krakkói esküdtszék elé került. A krakkói esküdtek, kik az antiszemita sajtó által praeparálva lettek, szintén marasztaló ítéletet hoztak. A vádlottak ez ítélet ellen is fellebbezéssel éltek és az ügy újra a semmitőszék elé került, a hol ismét, — már most harmadszor, — tárgyalást tüztek ki az ügyben.

— **»Társalgó«** czímmel jelenik meg folyó évi január elsejétől kezdve egy irodalmi és szépművészeti hetilap, melynek szerkesztői dr. **B a y e r** Ferencz (Székesfehérvárott) és **C l a i r** Vilmos (Budapesten). Az utóbbi a fővárosban előnyösen ismert fiatal hírlápiró, a ki ezelőtt különböző napilapok dolgozótársa volt. A **»Társalgó«** ugyesen van szerkesztve és teljesen megfelel annak a czélnak, melyet kitűzött. Előfizetése egész évre 6 frt. Kiadóhivatal: Székesfehérvárott.

— **A magyarországi közp. Fröbel-nőegylet** a mult napokban álarczos bált rendezett, mely igen szép jövedelemmel gyarapította az egylet pénztárát. A bál sikere főleg az egylet ügyes vezetésének köszönhető, mely valóban lelkes hazafias hölgyek kezére van bízva.

* **Pályázat.** A bacsöldvári izr. hitközségnek az előimádkozói állomás megürülvén, arra ezennel pályázat nyittatik. Az állomás 400 frtnyi készpénz, 15 frtnyi fűtési átalány, 10 frt chevra-kadisahdij és szabad lakás s egyéb mellékjövedelemmel van egybekötve. Pályázók, kik a met-szói és rabbi helyettesi teendőket ellátni képesek, kellek felszerelt folyamodványaikát folyó év márczius hó 25-ig az alulirothoz intézzék. Az állás folyó év ápril 15-én lesz betöltendő. Az utazási költségek csak a megválasztottnak térítettnek meg. **G r ó s z I l l é s,** hitk. elnök.

* **Pályázat.** Az alulirott nyilv. hitközségi iskolánál folyó év ápril elsején a következő tanítói állomások jutnak üresedésbe: Egy igazgató-tanítói állomás 500 frtnyi, egy másodtanítói állomás 400 frtnyi és harmadtanítói állomás 300 frtnyi évi fizetéssel. Követeltetik, hogy az igazgatótanító az összes tantárgyakat magyar és német nyelven előadhassa, a másodtanító pedig, főleg a héber nyelvben is jártas, a harmadik tanító az elemi tantárgyak oktatására képesítve legyen. Pályázók kellek okmányokkal felszerelt folyamodványaikát folyó év márczius 1-ig az alulirt hitközségi elnökséghez küldhetik be. A kolozsvári orth. izr. hitközség elnöksége: **Rozenberger Ferencz,** jegyző; **Kohn Jónás,** elnök.

Szerkesztői üzenetek.

Sch. S. urnak Tisza-Dada. Itt csak megerősítjük a kiadóhivatal értesítését: folyó év február 1-én.

R. J. urnak B.-Szt.-Mihály. Nem lehet hitközségi elnök, mert alig képzelhető olyan hitközségi tag, a ki olyan embert választana, a milyent ön jellemzett. A ki írni, olvasni nem tud, az természetesen iskolaszéki elnök sem lehet.

R. M. urnak Fonyód. Nem nyertek. Különböznél küldjük a sorso-lási kimutatást.

F. I. urnak Dévaványa. Levelezési lapunk már szerdán elment. Ha az értesítést eddig még meg nem kapta volna, kérjük ezt velünk tudatni.

Sz. E. urnak Pozsony. A rabbiképző-intézet tannyelve magyar.

F. D. urnak Budapest. Tudósítását nem használtuk, mert egyelőre csak a tényt akartuk regisztrálni s bizonyos balfogásokra figyelmeztetni.

M. R. urnak Debreczen. Szívesen közöltük volna, ha előbb jön; de most már elkészt.

Stentor. Elég volt abból annyi. Művelt emberek levonhatják a tanulságot.

F.F. urnak Budapest. Lapunkat rendszeren elküldjük azon köröknek, a melyeknek közleményeink szólnak.

H I R D E T É S E K.

Butor	Első Budapesti butorbazár	Butor
Deák-utca 7. szám, I. emelet.		
Ajánlom a t. közönségnek dús felszerelésű raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, szállodák, fürdők és irodák berendezésére a legegyszerűbb kivittől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állványok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgálók. Raktárom túltömöttsége miatt régebbi divatu butorok beszerzési áron alul adatnak el.		
Eladás nagyban és kicsinyben.		
Ajánlom még általános kedvelt szabadalmazott gyermek-pólya-szekrényeimet fürdő-berendezéssel. Elvállalok továbbá mindennemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifésztését, tükörök és képek elhelyezését. — Mintakönyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butor-bevásárlásnál ingyen adatik.		
FRANKL B.		
Butor	Deák-utca 7. sz. I. emelet. Alapított 1832-ben.	Butor

Panoptikum!

Váci-körut 26.

Belépti díj 20 krajczár.

KINCSEM - SORSJÁTÉK.

Egy sorsjegy 1 frt, 11 sorsjegy 10 frt.

(A sorsjegyek valamint a sorsolási jegyzék portomentes megküldése céljából 15 kr. melléklendő a megrendeléshez.)

10.000 nyeresemény

és pedig:

1-ső főnyeresemény

frt 50.000 o. é.

2. főnyeresemény

forint **20.000 o. ért.**

3. főnyeresemény

forint **10.000 o. ért.**

további nyeresemények

á frt **5000, 3000, 2000, 1000 stb.**

20% levonással

Minden nyeresemény készpénzben kifizetetik.

A sorsjegyek kaphatók:

A Magyar Lovar-Egylet Sorsjegy-Irodájában

Hatvani-utca Budapest Nemzeti Casinó
ugyszintén valamennyi váltóház-, lottogyűjtőde és szivartőzsdében.

A tüdővész gyógyítható!

Özv. Mayer Jánosné asszony oly házi gyógyszer birtokában van, melylyel már számos gyógyíthatatlannak tartott tüdővészen sinlődőket a halál karjaiból kiragadott, miért is ezen csalhatatlannak bizonyult házi szerét a szenvedő emberiségnek felajánlja.

Lakás: Budapest, Belváros, Lipót-utca 14. szám földszint 1. sz.

Mélyen tisztelt asszonyság!

Fogadja leghálásabb köszönetemet házi gyógyszerért, melynek használata által számos bajomat, úgymint rekedtség, erős köhögés, vérhányás, nehéz lélekzet, lábdaganat és mindennapi lázt gyógyszerének használata által tökéletesen elvesztettem és így hála az égnek egészségemet ismét visszanyertem, a miért is fogadja ismételtlen a leghálásabb köszönetemet. - Mély tisztelettel

Molnár Fülöp, földbirtokos Somogy megye.

Pályázat.

A szegedi zsidó hitközség ezennel pályázatot hirdet az e hitközségnél folyó 1885. évi április hó első napjától kezdve betöltendő rab-bisági elnöki (dajján) állásra, melylyel 800 frt évi fizetés és 200 frt évi lakbérilletmény élvezése jár.

Ez állással járó kötelesség gyanánt a dajjani valamint a rabbisági teendők helyettesképeni ellátása általában (mihez esetenként magyar hitszónoklatok tartása is tartozik), különösen pedig a hitoktatás végzése a közép- és polgári iskolákban, esetleg a községi elemi iskolában is.

Pályázóktól megkívánatik, hogy a dajjani képzettséget igazoló okmányok mellett rabbíképzőintézetből nyert oklevelet, vagy gymn. érettségi bizonyítványt, esetleg középiskolai oktatásra tanképesítő oklevelet és eddigi működésükről s előéletükről megfelelő igazolványt mutassanak be.

Az így fölszerelt pályázatok 1885. február 15-ig küldendők be a zsidó hitközség előljáróságához Szegedre.

Szeged, 1885. január 15.

Dr. Rósa Izsó,
hitk. elnök.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasszony óriási hosszú Loreley hajával, mely az általa használt saját készítésű hajnövesztő kenőcs által 14 hó leforgása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a hajból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő kenőcs a leghíresebb orvosi szakközögek által elemében megvizsgáltott és nemcsak alkalmasnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fogva kitűnőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a hajnövést elősegíti, a hajbort erősíti és a legbiztosabb szer a hajkihulás ellen, kitűnő sikerrel használtatott kopaszfejúek által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz növése ritkás.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan aljlirottak az igen tisztelt közönséget és magas nemesi rendet Csillag Anna kisasszony hajának megtekintésére meghívjuk, bátorokunk egyszersmind köztudomásra hozni, hogy emellett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsögökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király-utca 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek készpénz vagy utánvét mellett.